

of contemporary school bureaucracy can be read as the reverse side of the dictated self-reference that permeates the contemporary pedagogic discourse.

Key words: bureaucracy, school system, school legislation, documentation, quality, subject, pedagogic discourse

» **K**o naju je poslal k tebi, je rekel – natančno sem si zapomnil, saj se prav na to sklicujeva –: 'Tja gresta kot zemljiemerčeva pomočnika.' Rekla sva: 'Vendar ne veva ničesar o tem delu.' On pa nato: 'To ni najpomembnejše; če bo potrebno, vaju bo naučil. Najpomembnejše je, da ga nekoliko razvedrita. Kakor mi poročajo, jemlje vse zelo resno. Zdaj je prišel v vas, in takoj mu je to velik dogodek, medtem ko v resnici ni nič. To mu morata dopovedati.'« (Kafka, 1986: 270)

»Tajniki /.../ se neprestano pritožujejo, da so prisiljeni večino zaslišanj v vasi opraviti ponoči. Zakaj pa se pritožujejo nad tem? Ker je pri tem preveč truda? Ker bi noč rajši porabili za spanje? Ne, zaradi tega se gotovo ne pritožujejo. Med tajniki so seveda pridni in manj pridni ljudje, kakor povsod; nihče od njih pa se ne pritožuje zaradi prevelikih naporov, vsaj javno ne. To kratko malo ni naša navada. Glede tega ne poznamo nikakega razložka med navadnim časom in delovnim časom. /.../ Kaj pa imajo potem tajniki proti nočnemu zasliševanju? Je to morda obzirnost do strank? Ne, ne, tudi to ni. S strankami so tajniki brezobzirni, seveda prav nič manj brezobzirni kakor do sebe, ampak prav tako brezobzirni. Pravzaprav ta brezobzirnost ni nič drugega kakor železna podreditev službi in opravljanje službe, največje upoštevanje, ki si ga stranke sploh lahko želijo. /.../ Kolikor vidim in kolikor sem sam izkusil, imajo tajniki glede nočnih zasliševanj nekako tak pomislek: noč je zato manj primerna za pogovore s strankami, ker je ponoči težko ali naravnost nemogoče popolnoma ohraniti uradni značaj obravnave. To ni odvisno od zunanosti, predpise je kajpada ponoči mogoče prav tako strogo spoštovati kakor podnevi. Torej to ni tisto, nasprotno pa trpi ponoči uradna presoja. Človek je ponoči nehote pripravljen presojsati stvari bolj iz zasebnega stališča in izpovedi strank dobijo več teže, kakor jo zaslužijo, v presojo se pomešajo premisleki o siceršnjem položaju strank, ki sploh ne spadajo zraven, o njihovem trpljenju in skrbeh, nujna meja med strankami in uradniki, čeprav je na zunaj brezhlibno ohranjena, se zabriše, in kjer so se izmenjevala samo vprašanja in odgovori, kakor mora to biti, se zdi, da pride včasih do čudne, popolnoma neprimerne zamenjave oseb.« (Ibid.: 293–294)

»Takoj je potrkalo, in vstopil je človek, ki ga v tem stanovanju ni še nikoli videl. Bil je slok, pa vendar krepkega telesa, nosil je tesno prilegajočo se črno obleko, ki je imela kakor obleke za potovanje različne gube, žepe, zaponke,